

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Ekonomická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2008

Jiří Tvaroh

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Ekonomická fakulta

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodní podnikání

Katedra: Účetnictví a financí

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Téma: Daň z tuhých paliv z pohledu plátce i spotřebitele

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Václav Boněk

Autor:

Jiří Tvaroh

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Akademický rok: 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jiří TVAROH**

Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Obchodní podnikání**

Název tématu: **Daň z tuhých paliv z pohledu plátce i spotřebitele**

Zásady pro vypracování:

Cíl práce: Analyzovat dopad nově zavedené daně z tuhých paliv na plátce z hlediska vyvolaných nákladů, na spotřebitele pak z hlediska daňového zatížení těchto paliv a vyvolaných cenových změn

Metodický postup:

1. Účel ekologických daní
2. Ekologické daně v EU
3. Základní principy daně z tuhých paliv
4. Analýza dopadů daně z tuhých paliv na konkrétního plátce
5. Analýza dopadů daně z tuhých paliv na spotřebitele
6. Zhodnocení daně z tuhých paliv jako ekologického i fiskálního nástroje

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **30 - 40 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Literatura:

Běhounek P. a kol.: Daně 2008 a předpisy související, Anag 2008

Nerudová D.: Harmonizace daňových systémů zemí EU, ASPI 2006

Kubátová K.: Daňová teorie a politika, 4. vydání, ASPI 2006

důvodová zpráva k zákonu č. 261/2007 Sb.

www.mfer.cz

odborné časopisy - Daňový expert, DHK, Daně a finance, Daně a právo v praxi, zejm. články Ing. Ivo Šulce

Veroucí bakalářské práce: **Ing. Václav Boněk**
Katedra účetnictví a finanční

Datum zadání bakalářské práce: **3. března 2008**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. dubna 2009**

prof. Ing. Magdaléna Hrnčířová, CSc.

děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studijní ústředí
370 02 České Budějovice
t 380 76 658, f 380 76 658

prof. Ing. Jaroslav Střelovec, CSc., Dr.h.c.

vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 3. března 2008

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v ČB na jejich internetových stránkách.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Daň z tuhých paliv z pohledu plátce i spotřebitele“ vypracoval samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu použité literatury.

České Budějovice 30. března 2009

Jiří Tvaroh

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Ing. Václavu Boňkovi za odbornou pomoc a metodické vedení při zpracování této práce.

Obsah:

1	ÚČEL EKOLOGICKÝCH DANÍ	1
1.1	Ekologické daně	1
1.1.1	Definice ekologické daně	1
1.2	Klasifikace ekologických daní	2
1.3	Druhy ekologických daní	2
1.4	Ekologické daně podle předmětu	3
1.5	Ekologické daně podle techniky zdanění	4
1.6	Ekologické daně podle cílů	4
2	EKOLOGICKÉ DANĚ V EU	6
2.1	Ekologická daňová reforma	6
2.2	Vývoj harmonizačního procesu	7
2.3	Harmonizace sazeb	8
2.4	Harmonizační proces akcízů	9
2.5	Energetické produkty a elektrická energie	10
3	ZÁKLADNÍ PRINCIPY DANĚ Z TUHÝCH PALIV	14
3.1	Zákon č. 296/2007 Sb.,	14
3.2	Správa daně	14
3.3	Vymezení pojmů	14
3.3.1	Daňové území	14
3.3.2	Dodavatel	15
3.3.3	Konečný spotřebitel	15
3.3.4	Výroba	15
3.3.5	Den dodání	15
3.3.6	Plátce daně	15
3.4	Předmět daně	16
3.5	Vznik povinnosti daň přiznat a zaplatit	16
3.6	Výpočet daně	17
3.7	Osvobození od daně	17

3.8	Zákaz dodání	18
3.9	Evidence	18
3.10	Zdaňovací období	19
3.11	Daňové přiznání a splatnost daně	19
4	ANALÝZA DOPADŮ DANĚ Z TUHÝCH PALIV NA KONKRÉTNÍHO PLÁTCE	20
4.1	Připravenost podnikatelského prostředí na reformu	20
4.2	Nabídka a poptávka tuhých paliv	21
4.3	Klesající spotřeba tuhých paliv	23
4.4	Substituce tuhých paliv plynem či dřevem?	24
4.5	Klesající těžba tuhých paliv	26
4.6	Konkrétní plátce	27
4.6.1	Snížení poptávky po uhlí	27
4.6.2	Substituce paliv konečnými spotřebiteli	28
4.6.3	Náklady se zavedením daně	28
4.6.4	Důsledek zavedení daně	29
4.7	Názory dalších plátců	29
4.8	Změna cen u konkrétního plátce	30
5	ANALÝZA DOPADŮ DANĚ Z TUHÝCH PALIV NA SPOTŘEBITELE	34
5.1	Výsledek průzkumu názorů občanů na EDR	34
5.2	Kdo doplatí na ekologické daně?	34
5.3	Substituce tuhých paliv za jiná	35
5.4	Názor na ekologickou daň z pohledu teplárny	37
5.5	Jak se vyrovnat s růstem cen energií?	38
5.6	Prognóza zvýšení cen tuhých paliv	39
5.7	Příklady dopadů na spotřebitele	40
5.8	Dopad na konkrétní spotřebitele	41
5.8.1	Situace na vesnici	41
5.8.2	Situace ve městě	42
5.8.3	Situace u novostaveb	42

6	ZHODNOCENÍ DANĚ Z TUHÝCH PALIV JAKO EKOLOGICKÉHO I FISKÁLNÍHO NÁSTROJE	44
6.1	Situace před reformou	44
6.2	Daň jako ekologický nástroj	45
6.3	Daň jako fiskální nástroj	46
	Závěr	48
	Summary	49
	Prameny a použitá literatura:	50

1 Účel ekologických daní

1.1 Ekologické daně

Kubátová [1] popisuje ekologické daně vyjádřením: V klasifikaci OECD spadají ekologické daně do skupiny 5000 Daně ze zboží a služeb a statisticky částečně splývají se skupinou daně z minerálních olejů. Také jejich harmonizace v Evropské unii je spojena s harmonizací minerálních olejů. Politický, ekonomický a doufejme, že i ekologický význam ekologických daní je však vyčleňuje jako zvláštní a perspektivní část daňového mixu.

1.1.1 Definice ekologické daně

Jedním z projevů negativních externalit je znečišťování životního prostředí. Spotřebitelé i výrobci ekologicky nevhodných výrobků nenesou náklady na obnovu znečištěného životního prostředí. V dnešní době, kdy se ekologie stává tématem nejen ochránců přírody, ale vstupuje i do popředí marketingových aktivit komerčních společností, mají ekologické daně šetrnost k životnímu prostředí podporovat.

Ekologické daně tedy mají navyšovat náklady výrobců a spotřebitelů u vybraných „ekologicky nevhodných“ výrobků.

Podle Kubátové [1] existuje **mnoho definic ekologických daní**. Uvádí, že se rozlišují dva hlavní přístupy:

1) Jako ekologické daně se chápou takové platby do veřejných rozpočtů, **při jejichž zavedení nebo zvýšení se očekává pozitivní vliv na životní prostředí**. Tento přístup akcentuje **důvod zavedení daně**. Enviromentální může tedy v krajním případě být i taková daň, která ve skutečnosti nesnížila produkci škodlivin.

2) Druhý přístup definuje ekologickou daň jako takovou, **při jejímž zavedení či zvýšení se projeví vliv na daňovou základnu**, o niž se má za to, že představuje **enviromentálně škodlivou** výrobu, spotřebu apod. Jedná se o definici **z hlediska skutečného působení daně**. Enviromentální tudíž může být i daň, která byla zavedena s jiným úmyslem než prospět životnímu prostředí. Mezi takto definované ekologické daně patří například i vyšší sazby DPH na automobily, ale jen tehdy, pokud mají vliv na snížení počtu aut nebo omezení jejich provozu.

Mezi ekologické daně také patří i různé formy poplatků, například platby za určité služby.

1.2 Klasifikace ekologických daní

Podle Kubátové [1] Ekologické daně můžeme rozdělit podle následujících kritérií:

- podle druhů,
- podle předmětu zdanění,
- podle techniky zdanění,
- podle cílů.

1.3 Druhy ekologických daní

Pigouivánské daně jsou ekologické daně, které se striktně drží teorie externalit a Pigouva návrhu na jejich odstranění. Jsou uloženy přímo na jednotku znečištění (CO^2 , SO^2).

Nepřímé ekologické daně jsou daně, které jsou rovněž uvaleny za účelem ovlivnit životní prostředí. Tyto daně ale nejsou uvaleny přímo na škodlivou látku, nýbrž na nějaký zástupný faktor, například na použití vstupů (nafta) nebo na spotřebu výrobku či služby (elektrická energie). Nikoli na jednotku znečištění. Jsou proto snáze měřitelné.

Daně s neplánovaným ekologickým dopadem jsou daně, které **nebyly primárně zavedené kvůli ochraně životního prostředí**, ale **mají ekologicky pozitivní vliv**. Hlavní příčinou jejich existence je fiskální funkce a paradoxně jsou ze všech ekologických daní vlastně největší, neboť mají nejvyšší výnosy. Sem patří například selektivní daně z minerálních olejů.

Kubátová [1]

1.4 Ekologické daně podle předmětu

Ekologické daně lze také třídit podle toho, na jaký výrobek či službu jsou uloženy.

Daně z motorových paliv – můžeme je zdaňovat jak daní z přidané hodnoty, tak spotřebními daněmi. Jedná se o fiskálně nejvýznamnější daně.

Daně z automobilů. Do skupiny zdaňování automobilů patří čtyři hlavní daně: všeobecné spotřební daně při prodeji nových motorových vozidel, silniční daně, daně související s vlastnictvím nebo používáním vozidla a zdanění firemních automobilů používaných pro soukromé účely.

Daně z energetických surovin. Ty jsou uvalené na jiná než motorová paliva (uhlí, lehké a těžké topné oleje, zemní plyn, elektrická energie a pod.)

Daň z emisí, poplatky za těžbu nerostných surovin, platby využívání životního prostředí a pod. Význam těchto daní je v porovnání s ostatními stále malý.

Kubátová [1]

1.5 Ekologické daně podle techniky zdanění

Emisní daně a poplatky. Pro zavedení této daně je nutná jasná měřitelnost emisí, protože daň je přímo uvalená na emise. Daň má přímý dopad na snížení emisí.

Výrobní daně. Zatěžují výrobky, s kterými je v jejich výrobním, distribučním či spotřebním procesu a likvidací spojeno znečištění životního prostředí.

Uživatelské poplatky za veřejné služby. Hlavním důvodem zavedení je krytí nákladů na poskytování určitých služeb. Příkladem je sběr a likvidace odpadů nebo čištění odpadních vod.

Administrativní poplatky placené za povolení vyrábět určitý produkt nebo používat určitý technologický postup.

Odečitatelné daňové položky, např. zrychlené odpisování, sleva na dani apod. Tyto nástroje nejsou daní v pravém slova smyslu, jde spíše o prvky daňových systémů, ale jejich působení podporuje investice do zařízení na ochranu životního prostředí.

Kubátová [1]

1.6 Ekologické daně podle cílů

Účelové ekologické daně. Jsou zavedeny pro zvýšení výnosů, které slouží pro ekologické účely. Daňové výnosy by měly zároveň snižovat jiné daně, aby nedocházelo k celkovému růstu veřejných výdajů. Cílem ekologické daňové reformy nemá být růst daní (celkových veřejných výdajů).

Simulační daně. Cílem těchto daní je ovlivňovat chování subjektů tak, aby v konečném důsledku došlo ke snížení produkce škodlivých látek a výrobků.

Doplňkové ekologické daně. Daň uložená na produkty a aktivity, které nemají blízké substituty. Tento druh daní sehrává důležitou úlohu v ekologické daňové reformě a může výrazně přispět k přesunu daňového břemene z práce a kapitálu na statky zatěžující životní prostředí.

Kubátová [1]

2 Ekologické daně v EU

Při posledním rozšíření Evropské unie k 1. 1. 2007 se počet členských států rozšířil o Bulharsko a Rumunsko na 27 členských států. Pro využití výhod z integrace je nutné, aby všechny členské země harmonizovaly mezi sebou své daňové systémy.

2.1 Ekologická daňová reforma

Tato reforma představuje přesunutí daňového břemene z práce a kapitálu přímo na zdroje znečištění. Jedná se tedy o přesunutí břemene, nikoli zdvojení. Daně by se měly přesunout na emise, energii, nerostné suroviny a produkty, které znečišťují životní prostředí. Zároveň by mělo dojít ke snížení daní, které mají negativní vliv na práci a investice.

Ekologická daňová reforma by měla naplnit následující očekávání:

- přesun zdanění z práce a kapitálu na zdroje znečištění,
- odstranění prvků současného daňového systému, které nepříznivě dopadají na životní prostředí,
- zachování principu „znečišťovatel platí“,
- výnosová neutralita.

Proti reformě mluví tyto skutečnosti:

- Ekologické daně zkreslují chování ekonomických subjektů. Odstranění neefektivní situace na jednom trhu může způsobit vznik jiné neefektivní situace nebo externality na jiném trhu.
- Při nedokonalé mezinárodní daňové koordinaci může zavedení ekologických daní v jedné zemi zhoršit konkurenční pozici výrobců na mezinárodní úrovni.

- Správně uložené ekologické daně minimalizují svůj daňový základ, a tím dochází k poklesu daňových příjmů. Opětovné zavedení vyššího zdanění přímými daněmi může být politicky nepřijatelné.
- Ekologické daně mají regresivní dopad.
- Ekologické daně zvyšují ceny některých základních výrobních faktorů a mohou tak vyvolat vznik inflace. Zároveň ne všechna odvětví budou růstem cen postižena stejně.
- Administrativní nástroje působí rychleji, ekologické daně jsou efektivnější v dlouhodobém období. Jiné tržní nástroje jsou efektivnější než ekologické daně, nejsou ale příliš ověřené v praxi.

Ekologickou daňovou reformu začalo zavádět několik zemí EU a Norsko již v devadesátých letech. Postupně se přidávaly další země EU. V současnosti probíhá v mnoha zemích. EU se snaží stanovit minimální spotřební daň z paliv (minerálních olejů, uhlí a palivového dříví) a sjednotit energetické zdanění.

Kubátová [1]

2.2 Vývoj harmonizačního procesu

Samotná harmonizace je velmi citlivé téma – dotýká se rozpočtů jednotlivých členských států a značně ovlivňuje ekonomické chování obyvatelstva. Zároveň je třeba říci, že harmonizace je již zakotvena v samotné Smlouvě o Evropských společenstvích z roku 1957. Zde uvedené skutečnosti se ale týkají pouze nepřímého zdanění, protože harmonizace daně z přidané hodnoty a spotřebních daní má největší vliv na jednotný trh. Tyto daně zvyšují cenu veškerého zboží a služeb, které jsou na společném trhu.

Spotřební daň jako selektivní daň ovlivňuje pouze vybrané zboží. Stává se součástí ceny tohoto zboží.

Harmonizace přímých daní tedy není výslovně součástí nějakého článku, je možné ji odvodit nepřímo z článku 94. V něm se dočteme o přijmutí směrnice o sblížování

právních předpisů členských států, které mají vliv na vytváření nebo fungování společného trhu. Dále je to zejména pro spotřební daně z energií, článek 175 odst. 2, kde se dočteme: „[...] c) opatření významně ovlivňující volbu členského státu mezi různými energetickými zdroji a základní skladbou jeho zásobování energií.“

Poslední dva prvky, které přispívají k daňové harmonizaci, jsou článek 12 a samotné fundamentální svobody Evropských společenství. Tedy **Volný pohyb zboží**, který je založen na „[...] zákazu vývozních a dovozních cel a všech poplatků s rovnocenným účinkem mezi členskými státy...“. V článku 12 se dočteme, že „[...] je zakázána jakákoliv diskriminace na základě státní příslušnosti“.

V dnešní době, vzhledem ke snaze umožnit volný pohyb osob, kapitálu, zboží a služeb, je kladen důraz na tyto tři hlavní cíle:

- stabilitu daňové kapacity členských zemí
- bezproblémové fungování jednotného trhu
- podporu růstu zaměstnanosti

Spotřební daně (akcízy) v EU jsou zdaňovány na principu země určení nebo na principu země původu. Stejně je tomu s daní z přidané hodnoty.

Nerudová [2]

2.3 Harmonizace sazeb

Strukturální harmonizace byla tedy úspěšně splněna zavedením jednotného systému nepřímého zdanění (implementací šesté směrnice do národních daňových soustav).

Dále bylo nutné harmonizovat daňové sazby. Tento proces byl také velmi složitý zejména díky následujícím skutečnostem:

- harmonizace sazeb je členskými zeměmi chápána jako zasahování do národní suverenity
- daňové sazby mohou být nástrojem fiskální politiky a jejich harmonizace tedy nechává prostor pro ovlivňování agregátní poptávky a nabídky
- harmonizace sazeb může výrazně ohrozit příjmové stránky rozpočtů v zemích, ve kterých výběr nepřímých daní tvoří podstatnou část příjmů státního rozpočtu
- neochota evropské komise právně vymáhat a zajistit implementaci směrnic do národních daňových systémů
- národní tradice, kterých se členské země vzdávají jen těžko

Nerudová [2]

2.4 Harmonizační proces akcízů

Největší pozornost při harmonizaci v EU je věnována dani z přidané hodnoty. Harmonizační proces v oblasti spotřebních daní je důležitý, neboť ovlivňuje jednotný trh. Jde o to, zabránit zvýhodňování či znevýhodňování domácích výrobců. Tyto skutečnosti by mohly porušit fungování jednotného trhu v EU. Systém spotřebních daní byl v Evropských společenstvích jako součást jednotného trhu zaveden 1. ledna 1993.

Bylo třeba harmonizovat jak daňové sazby, tak i strukturu spotřebních daní (akcízů). Postupně se ale pozornost přesunula do strukturální oblasti a pro samotné sazby akcízů byly stanoveny minimální hodnoty.

Stejně jako u DPH je zboží zdaňováno v zemi spotřeby (princip země určení), aby nebyl deformován trh a tržní prostředí. Od 1. 1. 1993 je harmonizace základů daně zajištěna Jednotným celním sazebníkem, stejně tak byly stanoveny minimální sazby daně. Harmonizace akcízů v EU je založena na 3 skupinách směrnic:

- **směrnice č. 92/12/EEC**, která bývá nazývána jako tzv. horizontální směrnice všeobecně upravuje výrobu, držení a přepravu produktů, které podléhají akcízům. Směrnice zavádí pro výrobky, které se pohybují mezi jednotlivými členskými státy, režim tzv. podmíněného osvobození od daně.
- tzv. **strukturální směrnice** – týkající se harmonizace struktury akcízů, rozdělují akcízy na akcízy z minerálních olejů, alkoholu a alkoholických nápojů, tabáku a tabákových výrobků. Akcízy z minerálních olejů byl změněn **směrnici č. 2003/96/EC**, restrukturalizován na **daň z energetických produktů a elektrické energie**.
- **čtyři směrnice k aproximaci sazeb** výše uvedených akcízů.

Horizontální směrnice č. 92/12/EEC se tedy vztahuje na minerální oleje, alkohol a alkoholické nápoje a tabák. Podle této směrnice mohou být výše uvedené výrobky kromě DPH podrobeny ještě specifickým (nepřímým) daním. Směrnice dále umožňuje jednotlivým členským státům uvalovat nad rámec akcízů ještě i další nepřímé daně (např. z enviromentálních důvodů). Kromě předmětu daně směrnice také definuje zdanitelné plnění, výrobu, pohyb zboží a placení daně. Jedná se tedy o směrnici, která upravuje problematiku akcízů obecně, konkrétní druhy akcízů jsou upraveny samostatnými směrnici.

Nerudová [2]

2.5 Energetické produkty a elektrická energie

Směrnice č. 92/81/EEC z roku 1992 definuje druhy minerálních olejů, na které se akcízy vztahuje. Jedná se o minerální olej sloužící ke spotřebě, je prodáván nebo slouží jako palivo či pohonná hmota. Předmětem je i produkt, který není přímo vyjmenován ve směrnici, ale je prodáván nebo užíván jako pohonná hmota či palivo.

Směrnice č. 2003/96/EX restrukturalizuje zdaňování energetických produktů a elektrické energie. Přidává k již zdaňovaným minerálním olejům i uhlí, zemní plyn a elektrickou energii. Stanovuje minimální sazby v závislosti na užití energetických produktů. Směrnice bere v potaz Kjótský protokol (který EU podepsala 29. 4. 1998) a bere si za cíl snižovat emise plynů způsobujících skleníkový efekt. V roce 2001 umožnila Evropská komise aplikovat na biopaliva poloviční sazbu daně pro případy, kdy bude biopalivo užíváno v hromadné přepravě osob.

Minimální sazby daně z energetických produktů a elektrické energie:

Minimální sazby daně z paliv pro topné účely a elektrické energie			
Produkt	Základ daně	Min. sazby od 1.1. 2004 pro obchodní účely	Min sazby od 1. 1. 2004 pro neobchodní účely
Nafta	1.000 l	21,00 EUR	21,00 EUR
Těžký topný olej	1.000 kg	15,00 EUR	15,00 EUR
Petrolej	1.000 l	0,00 EUR	0,00 EUR
LPG	1.000 kg	0,00 EUR	0,00 EUR
Zemní plyn	gigajoule	0,15 EUR	0,30 EUR
Uhlí a koks	gigajoule	0,15 EUR	0,30 EUR
Elektrická energie	MWh	0,50 EUR	1,00 EUR

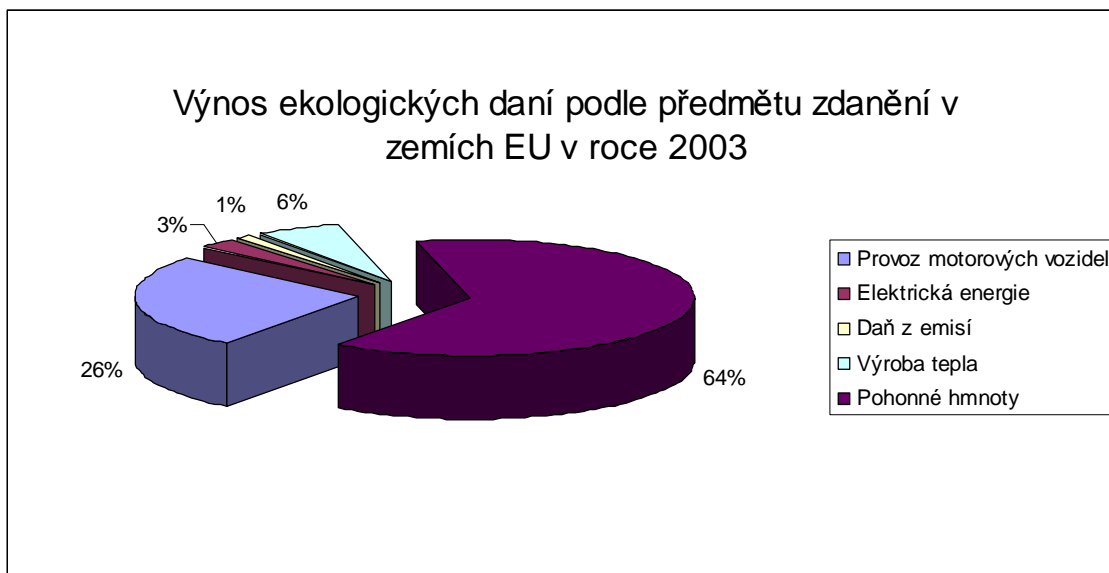
Zdroj: směrnice č. 2003/96/EC

Členské státy ještě zavádějí další druhy daní sloužící k ochraně životního prostředí:

Název daně	Předmět daně	Stát
ECO poplatek	obaly výrobků	Malta
Daň z emisí SO ² a NO ²	emise	Itálie
Daň z přírodních zdrojů	veškeré přírodní zdroje	Lotyšsko
Daň z domovního odpadu	odpady	Itálie
Daň ze skládek	odpad	Spojené království
Akcíz z letecké přepravy	letecká přeprava	Spojené království
Daň z odpadu	odpad	Švédsko
Daň z hnojiv	hnojiva	Švédsko
Daň ze znečištění	vypuštěné zplodiny, specifické výrobky a obaly výrobků	Litva
Daň z pesticidů	pesticidy	Švédsko
Daň z přírodního štěrku	přírodní štěrk	Švédsko
Daň ze síry	rašelina a paliva	Švédsko
Daň z přírodních zdrojů	Těžené přírodní zdroje	Litva
Daň z ropy a přírodních zdrojů plynu	těžený přírodní plyn a ropa	Litva
Daň z domovního odpadu	domovní odpad	Francie
Daň ze znečištění	emise do atmosféry, produkce odpadních olejů	Francie
Poplatek z civilního létání	pasažér civilní letecké přepravy	Francie
Daň ze skládek	odpad	Finsko
Akcíz z obalu nápojů	obaly nápojů	Finsko
Akcíz z pitné vody	podzemní a povrchová voda	Dánsko
Akcíz z odpadních vod	odpadní voda	Dánsko
Akcíz z odpadu a surovin	odpad, těžba kamene, štěrku a písku	Dánsko
Akcíz z PVC a ftalátů	produkty obsahující PVC a ftaláty	Dánsko
Akcíz z obalů	obaly nápojů	Dánsko
Akcíz ze síry	síra obsažená v energetických produktech či produktech sloužících k výrobě energetických produktů	Dánsko
Akcíz z pesticidů	pesticidy	Dánsko
Akcíz z NiCad baterií	hermeticky uzavřené NiCad baterie	Dánsko
Akcíz z antibiotik a růstových hormonů použitých ke krmení zvířat	antibiotika a růstové hormony	Dánsko
Akcíz z dusíku	dusík, dusíkatá hnojiva	Dánsko
Akcíz z freonů	freon (CFC, HFC, PFC a SF6)	Dánsko
Akcíz z CO ² a vybraných energetických produktů	CO ² minerální oleje	Dánsko
Akcíz z chlorovaných rozpouštědel	tetrachlorethylen, trichlorethylen, dichlorethylen	Dánsko

Zdroj: Databáze Taxes in Europe

Spojené království uvaluje navíc poplatek za změnu klimatu a Švédsko daň z tepelných efektů jaderných elektráren.

Pramen: OECD/EEA database on instruments used for environmental policy and natural resources management. Výpočty K. Mihaláková.

Nerudová [2]

3 Základní principy daně z tuhých paliv

3.1 Zákon č. 296/2007 Sb.,

Vzhledem k členství České republiky v Evropské unii vznikla k 1. lednu 2008 povinnost zavedení daně ze zemního plynu, elektřiny a z pevných paliv. Tato povinnost je součástí zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů.

Dále je třeba pro porozumění problematice daně z tuhých vymežit základní pojmy.

3.2 Správa daně

Správu daní vykonávají celní úřady a celní ředitelství příslušné podle sídla nebo místa pobytu plátce daně.

3.3 Vymezení pojmů

Daň z tuhých paliv patří stejně jako daň ze zemního plynu a elektřiny mezi takzvané ekologické daně.

3.3.1 Daňové území

Za daňové území se rozumí území České Republiky.

3.3.2 Dodavatel

Dodavatel tuhých paliv může být právnická či fyzická osoba, která nabývá pevná paliva bez účelu jejich dalšího prodeje.

3.3.3 Konečný spotřebitel

Konečným spotřebitelem je rozuměna fyzická, nebo právnická osoba, která není držitelem povolení k nabytí pevných paliv bez daně.

3.3.4 Výroba

Těžba tuhých paliv je označována za jejich výrobu.

3.3.5 Den dodání

Za den dodání se považuje první den, kdy může nabyvatel s pevnými palivy nakládat jako vlastník.

3.3.6 Plátce daně

Plátcem daně je dodavatel, který na daňovém území dodal pevná paliva konečnému spotřebiteli.

Fyzická nebo právnická osoba, která použila pevná paliva osvobozená od daně k jiným účelům, než na které se osvobození vztahuje.

Fyzická nebo právnická osoba, která spotřebovala nezdaněná pevná paliva, s výjimkou pevných paliv osvobozených od daně.

Plátce daně musí podat návrh k registraci k dani u celního úřadu nejpozději v den vzniku povinnosti daň přiznat a zaplatit. Plátce bez povinnosti je dodavatel, kterému nevznikla povinnost daň přiznat a zaplatit.

3.4 Předmět daně

Předmětem daně jsou tato pevná paliva:

- a) černé uhlí, brikety, bulety a podobná pevná paliva vyrobená z černého uhlí uvedená pod kódem nomenklatury 2701,
- b) hnědé uhlí, hnědouhelné brikety, též aglomerované hnědé uhlí kromě gagátu (černého jantaru) uvedené pod kódem nomenklatury 2702
- c) koks a polokoks z černého uhlí, hnědého uhlí nebo rašeliny, též aglomerovaný, retortové uhlí uvedené pod kódem nomenklatury 2704,
- d) ostatní uhlovodíky uvedené pod kódy nomenklatury 2706, 2708, 2713 až 2715, pokud jsou určeny k použití, nabízeny k prodeji nebo používány pro výrobu tepla.

3.5 Vznik povinnosti daň přiznat a zaplatit

Tato povinnost daň přiznat a zaplatit vzniká dnem dodání pevných paliv konečnému spotřebiteli na daňovém území. Dále dnem spotřeby pevných paliv osvobozených od daně pro jiné účely, než na které se osvobození od daně vztahuje, nebo dnem spotřeby nezdaněných pevných paliv, s výjimkou pevných paliv osvobozených od daně.

Povinnost daň přiznat a zaplatit nevzniká, pokud fyzická nebo právnická osoba, která nabyla zdaněná pevná paliva nebo pevná paliva osvobozená od daně, dodá taková pevná paliva jiné fyzické nebo právnické osobě.

Základem daně je množství pevných paliv vyjádřené v GJ spalného tepla v původním vzorku. Sazba daně činí 8,50 Kč/GJ spalného tepla v původním vzorku. Spalné teplo v původním vzorku se prokazuje výsledky měření akreditované laboratoře, které nesmí být starší než 1 rok. Pokud nelze spalné teplo v původním vzorku takto prokázat, stanoví se spalné teplo ve výši 33GJ na tunu pevných paliv.

3.6 Výpočet daně

Výše daně se vypočítá vynásobením základu daně sazbou daně.

3.7 Osvobození od daně

Od daně jsou osvobozena pevná paliva určená k použití, nabízená k prodeji nebo použitá k následujícím účelům:

- a) k výrobě elektřiny,
- b) pro kombinovanou výrobu elektřiny a tepla v generátorech s minimální stanovenou účinností podle zvláštního právního předpisu, pokud je teplo z kombinované výroby elektřiny a tepla dodáváno domácnostem,
- c) jako pohonná hmota nebo palivo pro plavby po vodách na daňovém území. Toto osvobození se netýká pevných paliv používaných pro soukromá rekreační plavidla vymezená v zákoně o spotřebních daních,
- d) v chemických redukčních procesech ve vysokých pecích,
- e) v metalurgických procesech,
- f) k mineralogickým postupům,
- g) k výrobě koksu,
- h) k jinému účelu než pro pohon motorů nebo pro výrobu tepla, i když při takovém použití vzniká technologické teplo, nebo k technologickým účelům v podniku, ve kterém byla pevná paliva vyrobena.

Nabýt paliva osvobozená od daně může pouze konečný spotřebitel, který je držitelem povolení k nabytí pevných paliv osvobozených od daně. Dále jsou od daně osvobozena paliva do výše technicky zdůvodnitelných ztrát při skladování.

3.8 Zákaz dodání

Dodavatel nesmí na daňovém území dodat pevná paliva osvobozená od daně (nebo bez daně) fyzické nebo právnické osobě, která není držitelem povolení k nabytí pevných paliv osvobozených od daně.

3.9 Evidence

Dodavatel vede pro daňové účely za jednotlivá zdaňovací období evidenci o množství a druzích:

- a) nabytých pevných paliv, s výjimkou pevných paliv osvobozených od daně a pevných paliv dodaných bez daně,
- b) dodaných pevných paliv osvobozených od daně,
- c) dodaných pevných paliv bez daně,
- d) spotřebovaných pevných paliv, s výjimkou pevných paliv osvobozených od daně,
- e) spotřebovaných pevných paliv osvobozených od daně,
- f) zásob pevných paliv.

3.10 Zdaňovací období

Zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc

3.11 Daňové přiznání a splatnost daně

Plátce, kterému vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit, je povinen předložit daňové přiznání a zaplatit daň do dvacátého pátého dne po skončení zdaňovacího období, ve kterém tato povinnost vznikla.

Daňové přiznání se také podává v průběhu konkursního či insolvenčního řízení.

Dodatečné daňové přiznání může plátce uplatnit do 6 měsíců od uplynutí lhůty pro podání řádného daňového přiznání.

Zdroj celé kapitoly: Marková [3]

4 Analýza dopadů daně z tuhých paliv na konkrétního plátce

4.1 Přípravenost podnikatelského prostředí na reformu

Cílem ekologické daňové reformy by tedy měla být změna strukturu výroby tepla tak, aby se neopírala dominantně o hnědé uhlí, ale aby platilo, že co je ekologické, je také ekonomické.

Primární zdroje energie, které jsou k životnímu prostředí šetrnější, by měly být také výhodnější. Ceny paliv, které negativně ovlivňují životní prostředí, by měly postupně vzrůst a ekologičtější energie jako plyn či biomasa by měly být zvýhodněny.

Podnikatelé ale neměli dostatečné informace o tom, co mohou od těchto opatření očekávat. Je zvykem, že k 1. lednu dochází k úpravám v daňové oblasti, a že se tedy chod firmy musí přizpůsobovat podmínkám. V roce 2008 však těchto úprav bylo více než v předchozích letech a polovina firem proto ani nedokázala odhadnout, jakým způsobem se jich reformní balíček dotkne.

Mezi firmami se objevila téměř čtvrtina respondentů, která byla v očekávání dopadů reformy pesimistická, tedy s předpokladem zhoršení hospodářských důsledků. Jako důsledek tohoto stavu je uváděna nedostatečně věcná prezentace reformy.

Hospodářská komora ČR [4] ve své tiskové zprávě uvedla: S velikostí firmy roste procento těch, které připouští, že si letos změny v legislativě vyžádají větší přípravu než jiné roky. Naopak u menších firem a živností dosahuje podíl nepřipravujících se 42 %, u velkých společností s více než 250 zaměstnanci je takových firem 3 %.

Malé firmy či živnostníci totiž neměli kapacitu na to zabývat se složitostmi změn, většina z nich se tedy prakticky začala změnami zabývat těsně před koncem roku či prakticky za chodu firmy v novém roce.

4.2 Nabídka a poptávka tuhých paliv

Je třeba si říci, že těžba a pak následná nabídka tuhých paliv je determinována jejich poptávkou zákazníky a to jak zákazníky v podobě jednotlivých domácností, tak i průmyslových firem, tepláren a zejména elektráren. Agregátní poptávka po energiích samozřejmě s růstem ekonomiky stoupá.

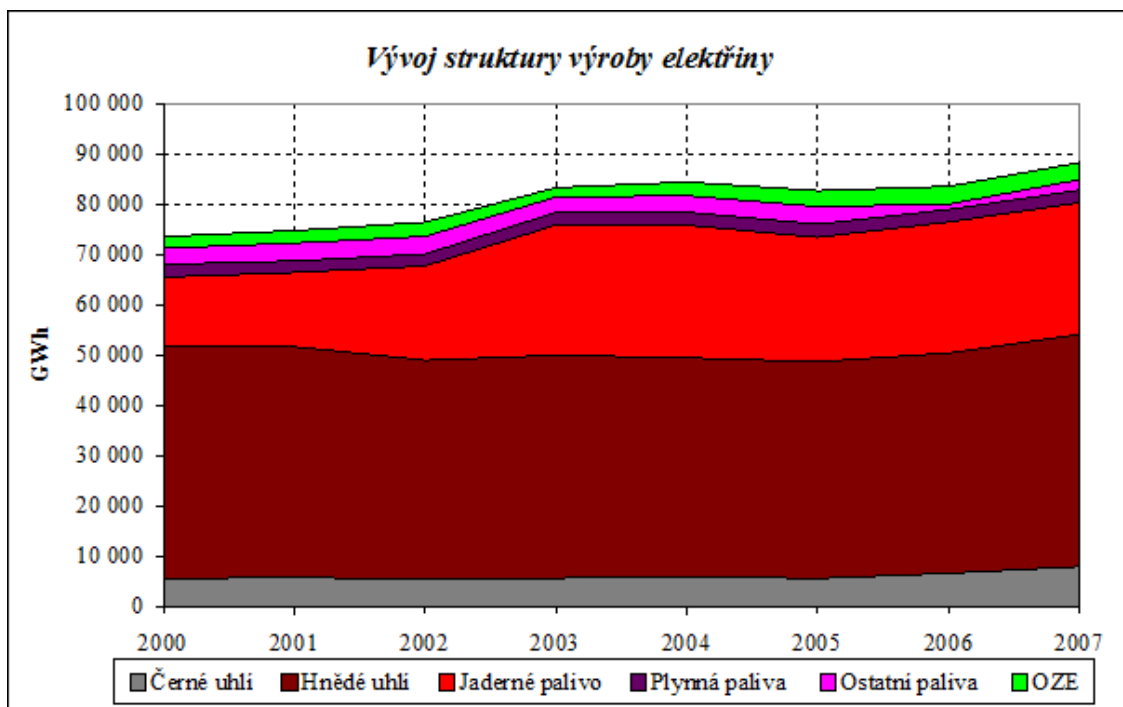
Cena uhlí je hlavně řízena situací na trhu a je ovlivněna těžebními společnostmi. Dlouhodobě můžeme pozorovat trend stoupajících cen tuhých paliv. Například mezi lety 2008/2009 činí nárůst 3 až 5 %.

Důvod pro zdražení uhlí je mimo jiné na straně nabídky. Uhlí není na českém trhu v dostatečném množství. Zdroje z ministerstva životního prostředí tvrdí, že uhelné sklady se předzásobily uhlím s předstihem již v roce 2008. Plný dopad ekologické daně se tedy nejspíše přesune na další topnou sezonu. Ta podle názorů energetiků bude začátkem desetiletého zdražování. Dle názorů strany zelených by tato vlna měla zcela vymýtít topení uhlím.

Odborný ředitel pro obchod Teplárny Strakonice Václav Braun deníku MF Dnes řekl: „Cena tepla z typické teplárny, která spaluje hnědé uhlí, je na úrovni 350 až 450 korun za jeden gigajoul. Pokud teplárny budou muset investovat do přestavby zdrojů, očekáváme, že cena tepla se bude pohybovat na úrovni 1200 až 1900 korun.“

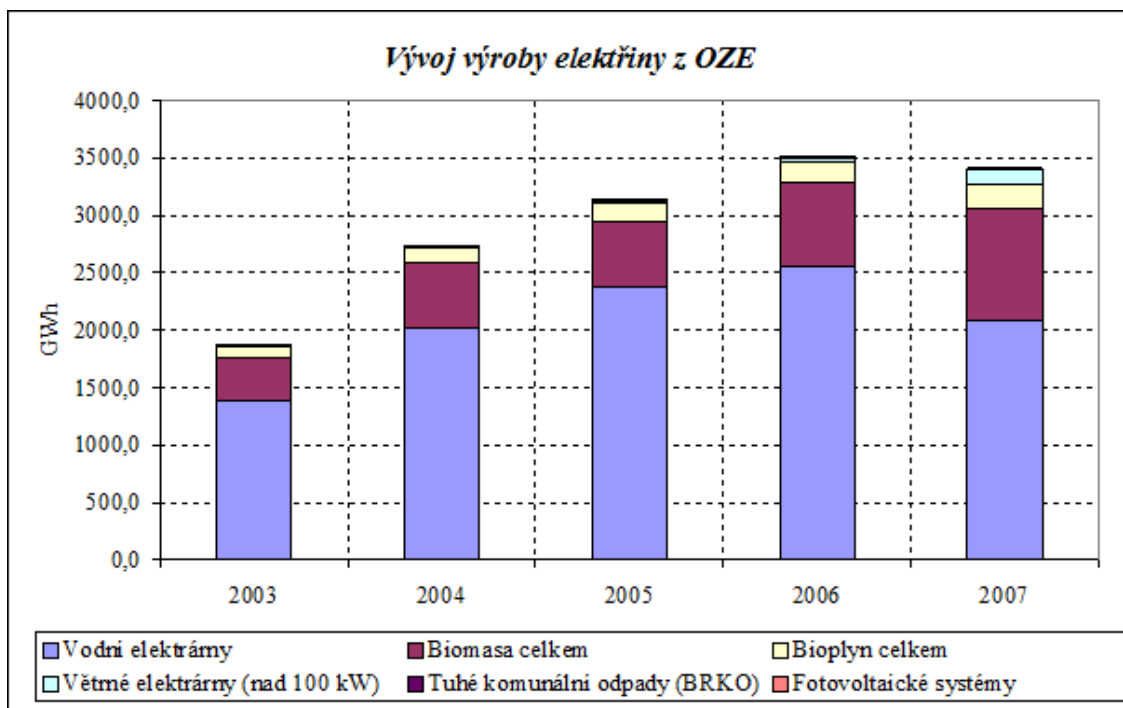
Uhlí se může stát natolik drahým, že koupěschopná poptávka klesne na minimum. V HN se tak objevila zpráva, že společnost Czech Coal chce zkončit s dodávkami uhlí pro domácnosti. Podle zdrojů Ministerstva životního prostředí topí uhlím 560.000 českých domácností, které představují 14 % domácností z celkového počtu v ČR.

Silvie Králová [9]

Grafy: Vupek – Ekonomy [5]

Z grafu je patrná jednak narůstající produkce elektřiny (tedy tržní spotřeba) a zároveň více než poloviční podíl černého a hnědého uhlí na výrobě elektřiny. Tento podíl zatím stále neklesá.

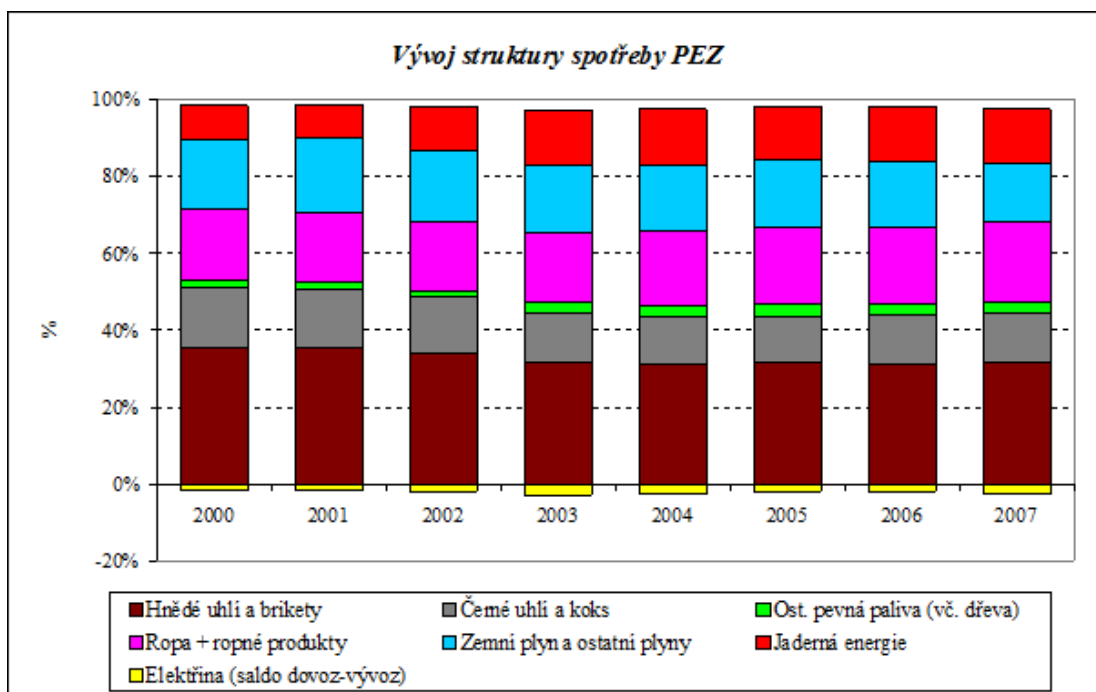

Grafy: Vupek – Ekonomy [5]

Aby se stačila tato stoupající náročnost pokrýt, je z ekologického hlediska žádoucí podporovat ekologické zdroje energie. Zavedení ekologické daně by mělo tyto alternativní energie zvýhodnit.

4.3 Klesající spotřeba tuhých paliv

Pokud se podíváme na celkový trend spotřeby zdrojů k výrobě energie (níže uvedený graf Vývoj struktury spotřeby PEZ), tak v následujících letech bude pokles podílu tuhých paliv na celku stále patrnější.

Grafy: Vupek – Ekonomy [5]

Karel Murtinger z webu Okénko Nazeleno [7] uvádí: „Myslím, že v tomto století bude jednou z nejpodstatnějších věcí otázka produkce skleníkových plynů (speciálně CO^2 a CH^4). Dále se domnívám, že budeme topit podstatně méně! Vzhledem k zpřísnování norem pro tepelnou ochranu budov a k vývoji v oblasti tepelně-izolačních materiálů a okenního zasklení si myslím, že dojde ke značnému poklesu spotřeby energie na vytápění. Tím, že klesne spotřeba, se také otevrou větší možnosti pro pasivní využití solární energie i pro některé moderní vytápěcí systémy..“

4.4 Substitute tuhých paliv plynem či dřevem?

Zemní plyn představuje v dnešní době velmi oblíbené palivo. V nedávné minulosti byl hromadně zaváděn i do malých vesnic. Zároveň současný růst cen ale naznačuje, že to rozhodně už nikdy nebude palivo levné.

Karel Murtinger [7].

Základní výhodou plynu z globálního hlediska je jeho relativní dostatek. Naleziště zemního plynu v České republice pokryjí spotřebu necelým jedním procentem. Proto jsou hlavními dodavateli Rusko a Norsko. Závislost na těchto dalších státech představuje obchodně-politické riziko. O této skutečnosti se evropské země přesvědčily počátkem roku 2009, kdy Gazprom odmítal zásobovat evropské státy. Evropa je na tomto dodavateli závislá z 25 % a Česko z cca 75 %.

Zemní plyn, užívaný k vytápění domácností, prozatím zdanění ekologickou daní unikl. Kvůli vysokým cenám ropy v roce 2008, s nimiž jsou ceny zemního plynu svázány, však české domácnosti zdražení stejně neuniknou. Společnost RWE Transgas, a.s. předpokládá nárůst cen počátkem roku 2009 o dalších 10 %. Přes tuto oznámenou skutečnost se cena zemního plynu ke konci února 2009 snižuje o 3,5 %. Oznamují to významní dodavatelé – RWE, E.ON, Transgas a Pražská plynárenská.

Chtěl bych zároveň poukázat na závislost cen zemního plynu na jiných faktorech, jako je globální ekonomika a poukázat na jejich propojenost. Konečnou cenu zemního plynu tvoří z cca 80% cena ropy. Zároveň je ale třeba brát na zřetel i kurz USD, kdy například v březnu 2008 byl 16Kč/USD a stejný měsíc roku 2009 je kurz ve výši 22Kč/USD. Při stanovení ceny plynu se přičítají další náklady, zejména na skladování a dopravu. Na cenách ropy jsou závislá i další paliva, včetně uhlí.

Podle České plynárenské unie [18] se v roce 2009 očekává zejména v Asii zprovoznění významných výrobních zdrojů na bázi černého uhlí a jádra. Rovněž u plynu jsou prováděny investice a zahajování těžby na nových ložiscích. Podle prognóz by měla mizet v období 2010 – 2012 celosvětová převaha poptávky nad nabídkou. Kolem roku 2030 by se cena plynu, podle studie Patria Finance, měla pohybovat pod úrovní ceny plynu roku 2006.

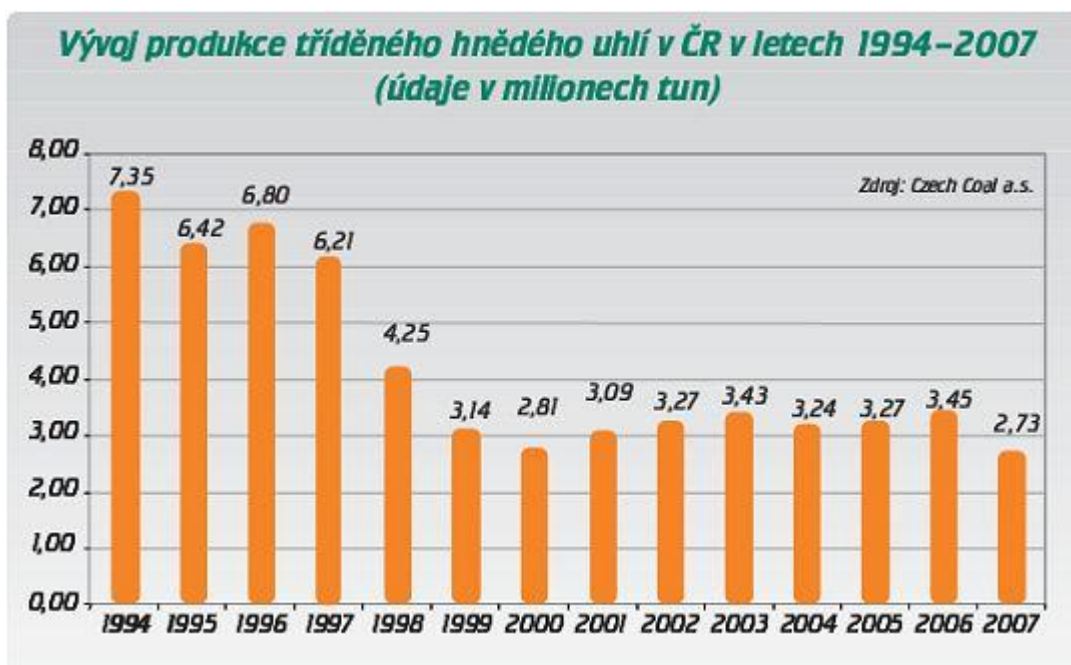
Jako další případný substitut podraží i vytápění dřevem a peletami. Sice v minulosti došlo k přeřazení těchto paliv ze základní 19% do snížené 5% sazby DPH, avšak změna snížené daňové sazby od 1. 1. 2008 zatížila tato paliva 9%. Cena palivového dřeva ovšem poroste i kvůli jeho relativnímu nedostatku a rostoucím nákladům majitelů lesů,

dopracovatelů. Tržní cena dřeva je také významně ovlivňována přírodními vlivy – například nadbytkem způsobeným větrnou kalamitou. Poptávku po peletách zároveň snižují počáteční náklady na pořízení příslušné technologie.

Petr Bukač [8]

4.5 Klesající těžba tuhých paliv

Klesající těžba přirozeně odpovídá trendům posledních let v podobě zvýšeného zájmu o životní prostředí, změn struktury energetických zdrojů, zdražování uhlí z důvodu nedostatků domácích zdrojů a nově i zavedení ekologické daně.

Graf: Czech Coal [6]

4.6 Konkrétní plátce

Ke konkrétní analýze jsem si vybral firmu UHLOTERM, s.r.o. sídlící v Boršově nad Vltavou. Firma byla založena roku 1994 a vznikla jako dodavatel průmyslových topných směsí pro větší zdroje vytápění a zároveň maloobchodní prodejce paliv pro rodinné a bytové domy. Jedná se zejména o hnědé tříděné ekologické uhlí z produkce Severočeských dolů a.s., hnědouhelné brikety ze Sokolovské uhelné a.s., černé uhlí a koks.

Analýzu jsem provedl za pomoci dotazování. Na otázky odpovídal pan Petr Hlubocký - jednatel společnosti. Samotnému dotazování předcházelo poznání sekundárních dat – tedy orientace v problematice a zjištění možných východisek dotazování. K tomuto mi významně dopomohlo zpracování první teoretické části bakalářské práce.

4.6.1 Snížení poptávky po uhlí

Na otázku, zda se snížila poptávka po uhlí po zavedení daně z tuhých paliv, se respondent vyjádřil následujícím způsobem:

„Poptávka se snižuje trvale již několik let po sobě. Proto si myslím, že zavedení daně z tuhých paliv na to nemělo zásadní vliv. Drobní spotřebitelé, tzn. občané – domácnosti v drtivé většině ani zavedení této daně nezaregistrovali. Větší odběratelé, malé a střední kotelny, zvýšení cen tuhých paliv zavedením daně zaznamenali, ale nemělo to vliv na snížení odběrů.“

Toto vyjádření koresponduje s předchozími, obecně konstatovanými body této práce. Například kapitola 4.3 Klesající spotřeba tuhých paliv a kapitoly 5.1 Výsledek průzkumů názorů občanů na EDR.

4.6.2 Substituce paliv konečnými spotřebiteli

Na otázku, která já i určitou prognózou ze strany firmy a zjišťuje názor plátce, zda koneční spotřebitelé budou z důvodu zavedení daně přecházet na jiné druhy paliva (dřevo, plyn, elektřina), pan Hlubocký odpověděl:

„Opět si myslím, že na jiné druhy paliv, zejména dřevo a jiné nejlevnější druhy paliv a to i neekologické, budou přecházet domácnosti. Ale ne z důvodu zavedení daně, ale zejména z důvodu úspor hotovosti, které začíná být mezi občany nedostatek a proto se snaží maximálně šetřit i při nákupu tuhých paliv. Zároveň ale budou upouštět také od vytápění elektřinou a plynem ze stejných důvodů.“

Z této odpovědi je možné vysledovat nejistotu mezi obyvateli, způsobenou spíše ekonomickou krizí a snahami o maximalizaci úspor a racionalitu výdajů, než důsledků ekonomické daňové reformy.

4.6.3 Náklady se zavedením daně

V této otázce jsem se snažil zjistit konkrétní dopady na náklady plátce (inovace účetního software, školení účetních, změny v ceníku..) po zavedení této daně.

Jedinými náklady byla inovace software a změny ceníků. Tyto náklady se pohybovaly v řádech tisíců.

Žádné další náklady či problémy pro plátce zavedení daně nepředstavovalo. Myslím, že zjištěné údaje korespondují s úvodní kapitolou 4.1 Přípravenost podnikatelského prostředí na reformu, kde problémy se zavedením daně popisuje vyjádření Hospodářské komory.

4.6.4 Důsledek zavedení daně

V posledním bodě jsem se snažil analyzovat problémy či komentáře plátce k dotazovanému problému. Pan Hlubocký jej shrnul do tohoto názoru:

„Zavedením daně došlo ke zvýšení ceny tuhých paliv v průměru cca. o 20,- Kč/ 100 kg paliva. Tuto částku převážná většina prodejců zahrnula do zvýšení ceny paliv a z toho jednoznačně vyplývá, že daň uhradí a náklady ponese konečný spotřebitel - občan. Myslím si však, že zavedení daně bude mít jednoznačně negativní vliv na životní prostředí tím, že domácnosti budou přitápět veškerým odpadem, který vyprodukují.“

Z odpovědi můžeme vysledovat důsledek zavedení ekologické daně, tedy její promítnutí do konečné ceny a přenesení na spotřebitele. Ovšem zároveň můžeme vysledovat rozpor s kapitolou 1.1.1. Definice ekologické daně, kdy bychom po zavedení ekologické daně měli očekávat pozitivní vliv na životní prostředí. Samozřejmě nelze takto jednoduše zobecňovat a uchylovat se k takovýmto závěrům. Nicméně s tímto názorem jsem se setkal i nadále a myslím si, že v českém, vynalézavém prostředí, znásobeném podmínkami finanční krize, nachází tato vyjádření opodstatnění.

4.7 Názory dalších plátců

Rád bych ještě připojil názory dalších plátců a to pana Valoucha Václava, majitele firmy Wall sklad uhlí z Tábora. Ten ve stručnosti uvádí, že mu zavedení nezpůsobilo významný propad poptávky a nezpůsobilo mu žádné významnější náklady. Hlavně poukázal na neekologický důsledek reformy. Domácnosti prý budou topit odpadky, pet lahvemi naplněnými mourem a podobně, pokud bude „zavedení“ ekologie dražší než uhlí.

Pan Valouch se však také vyjádřil, že pozoruje u zákazníků přechod z elektřiny či plynu zpět k uhlí. Tento efekt také zajisté nebyl cílem daňové reformy, nicméně bych řekl, že je důsledkem dnešní situace. Tedy důsledky finanční krize, nejistoty a spoření

domácností. Tuto interpretaci podporuje i vyjádření jednatele firmy UHLOTERM v bodě 4.8 Substituce paliv konečnými spotřebiteli.

Pan Vlastimil Tregler z Potočné u Nové Bystřice se orientuje zejména na vývoz dřeva a koksu do Rakouska. V Rakousku je povinen odvádět určitou „uhelnou daň“, která je 50 EUR na tunu a vše je jednoduché a jasné. Zároveň uvádí, že v ČR při stanovení daně 8,50 Kč/GJ spalného tepla mu činí značné problémy, protože každý druh koksu a uhlí má jiné spalné číslo, které je třeba uvádět na daňových dokladech a složitě ho přepočítávat.

4.8 Změna cen u konkrétního plátce

Ve firmě Uhelné sklady Michal Bouda, s dvěma provozovny v Třeboni a Suchdole nad Lužnicí, mi byly poskytnuty ceníky konkrétních paliv. Z nich je možné vyčíst změnu cen na začátku a konci topné sezóny let 2008 a 2009.

Změna cen sortimentu 2008/2009 Michal Bouda - Uhelné sklady

Název paliva	Cena v Kč září 2008	Cena v Kč leden 2009	Změna v %	Změna v Kč
Ořech hnědý (Bílina)	312	309	-0,81	-2,52
Ořech 1 - hnědý	297	299	0,56	1,68
Ořech 2 - hnědý	218	203	-7,31	-15,97
Černé uhlí kostka	490	496	1,20	5,88
Ořech 1 - černý	467	455	-2,52	-11,76
Kovářské uhlí - černé	461	461	0,00	0,00
Koks 1	754	712	-5,57	-42,02
Koks 2	697	697	0,00	0,00

ceny jsou uvedeny bez 19% DPH

Údaje se jeví jako překvapivé. Firma nerealizovala navyšování cen v takové míře, jako to na přelomu předchozích let vždy činila. Je patrný až 7 % pokles cen. Toto zjištění můžeme interpretovat pomocí několika důvodů – zejména důsledky finanční krize, nízké inflace, bojem o zákazníka, poklesem ceny plynu.

V níže uvedené tabulce je patrné navýšení cen v letech 2007 a 2008. Cena paliv se zvýšila v průměru o 24,35 %. Pokud však přihlídneme k dlouhodobějšímu vývoji cen paliv, nelze toto navýšení jednoznačně přiřknout ekologické dani.

**Změna cen sortimentu 2007/2008
Michal Bouda - Uhelné sklady**

Název paliva	Cena v Kč září 2007	Cena v Kč září 2008	Změna v %	Změna v Kč
Ořech hnědý (Bílina)	251	312	24,30	61,00
Ořech 1 - hnědý	240	297	23,75	57,00
Ořech 2 - hnědý	180	218	21,11	38,00
Černé uhlí kostka	384	490	27,60	106,00
Ořech 1 - černý	378	467	23,54	89,00
Kovářské uhlí - černé	365	461	26,30	96,00
Koks 1	604	754	24,83	150,00
Koks 2	565	697	23,36	132,00

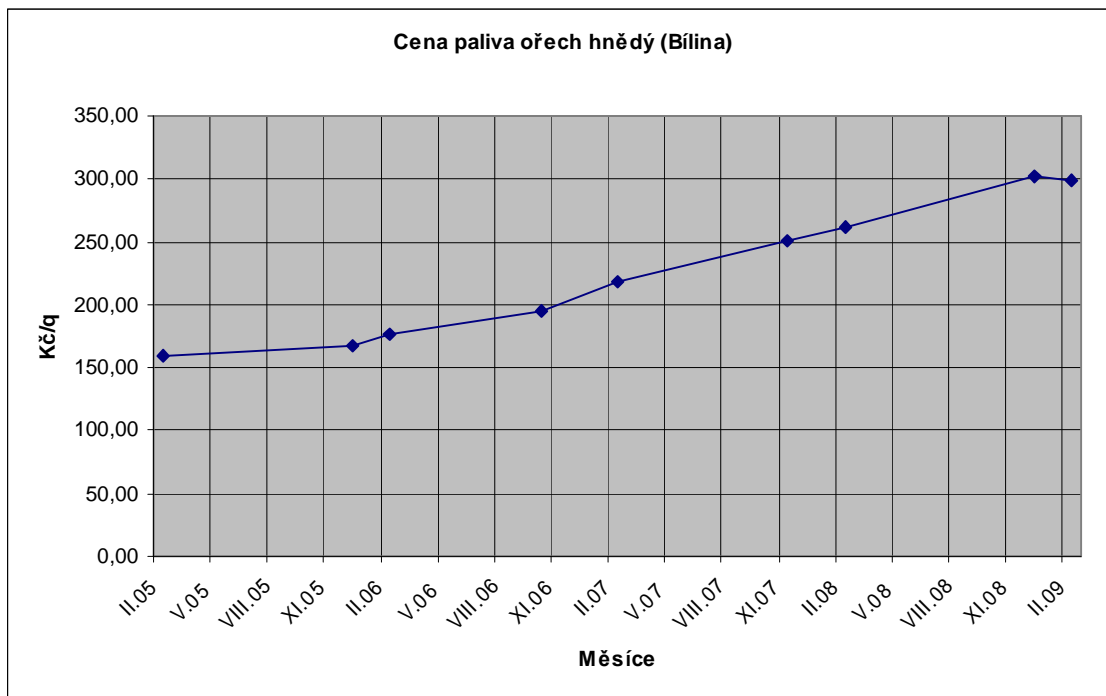
Pro větší názornost uvádím vývoj cen v dlouhodobějším horizontu a vývoj dalších podstatných makroekonomických ukazatelů z Českého statistického úřadu [22].

**Vývoj ceny paliva Ořech hnědý (Bílina) v letech 2005 - 2009
Michal Bouda - Uhelné sklady**

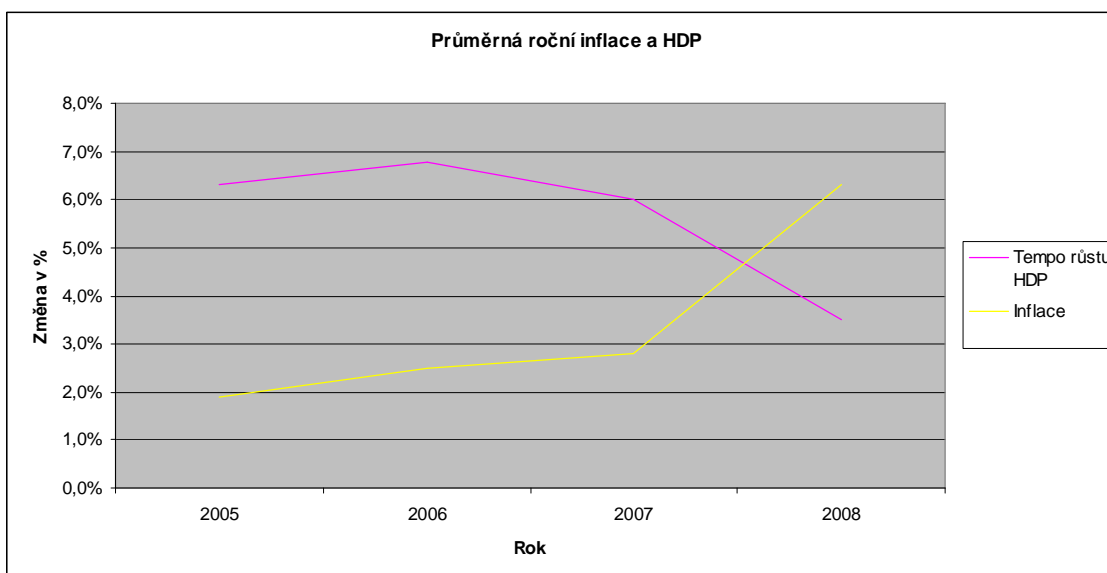
Cena paliva k datu	Kč/q	Změna v %	Změna v Kč	Tempo růstu HDP	Inflace	Kč/USD	Kč/EUR
15.2.2005	159,02	0,00	0,00				
13.12.2005	166,93	4,97	7,91	6,3%	1,90	23,95	28,34
3.2.2006	176,47	5,72	9,54				
4.10.2006	195,79	10,95	19,32	6,8%	2,50	22,61	28,34
9.2.2007	218,00	11,35	22,21				
20.11.2007	251,26	15,26	33,26	6,0%	2,80	20,31	27,76
12.2.2008	261,45	4,05	10,19				
5.12.2008	301,81	15,44	40,36	3,5%	6,30	17,04	24,94
26.2.2009	299,13	-0,89	-2,67				

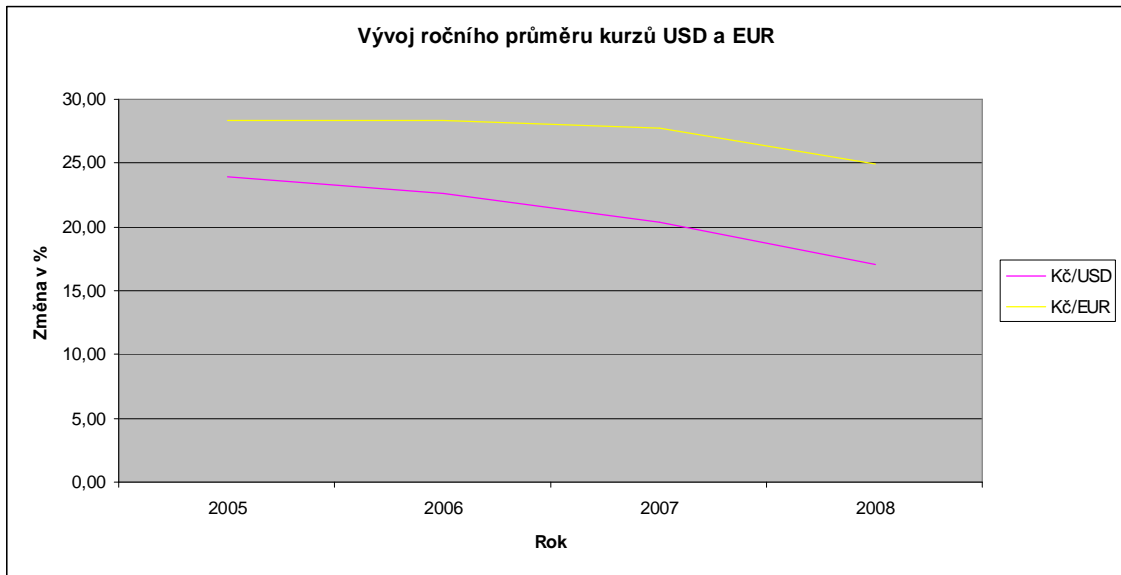
Ceny paliva jsou uvedeny bez 19% DPH

Tempo růstu HDP, inflace, Kč/USD, Kč/EUR jsou roční průměry

V grafu a tabulce můžeme sledovat výrazné meziroční změny v průběhu topné sezóny – tedy zdražení k novému roku. Od nového roku většina firem mění své ceníky. Zároveň si dovoluji konstatovat, že ekologické dani opět nelze jednoznačně přiřknout vinu na zvyšování cen tuhých paliv.

Zdroj podkladů grafů: www.czso.cz

5 Analýza dopadů daně z tuhých paliv na spotřebitele

5.1 Výsledek průzkumu názorů občanů na EDR

Veřejnost neměla dlouhou dobu kvalitní informace o ekonomické daňové reformě (EDR) i přes to, že politické dění se jí zabývalo již od roku 1992. Teprve usnesení vlády č.25/2007 k informovanosti výrazně přispělo. Došlo k němu zajisté z důvodu existence Směrnice 2003/96/ES ze dne 27. října 2003. Ta sjednocuje daňový rámec energetických produktů a elektřiny a ukládá jej členským zemím respektovat již od 1. 1. 2008.

Před zavedením EDR provedlo České ekologické manažerské centrum průzkum povědomí o této reformě a došlo k těmto závěrům:

- EDR zvýší administrativní náročnost
- EDR zlepší stav životního prostředí
- EDR přispěje k modernizaci výrobní základny
- Oslovení podnikatelé i nepodnikatelé jsou nedostatečně informováni o EDR

Študent [10]

5.2 Kdo doplatí na ekologické daně?

I přes proklamovanou daňovou neutralitu s aplikací EDR, je velmi obtížné ji zcela dosáhnout. Proto se před zavedením EDR objevovali v médiích články, poukazující na tuto nelibivou skutečnost.

Analytik společnosti Cyrrus Jan Procházka [11] vidí potíže právě v tom, že ten největší dopad budou mít navrhované změny na skupiny obyvatel s nízkým příjmem. „Například důchodcům se zavedením ekologických daní zvýší poměrně výrazně celková daňová zátěž, přičemž jich se snížení zdanění práce pochopitelně nedotkne. To oni nemají jak uplatnit.“ upozornil Procházka.

Po téměř dvou letech můžeme uvedené prognózy s jistotou potvrdit. Lidové noviny [12] s koncem roku 2008 uvádějí, že dochází od 1. 1. 2009 k jednomu z nejtvrdších zdražování za posledních šest let v oblasti elektřiny. Zdražení se však týká také tepláren na hnědé uhlí. Ty zpravidla díky dlouhodobým smlouvám s doly upravují ceny tepla jen jednou za rok, a to na jeho začátku. Zdražení se pohybuje v rozmezí cca od 4 % do 10 % dle teplárny a formy jejich paliv.

„Cena černého uhlí bude stále stoupat. Jednak stále existují velké rozdíly mezi cenou na burze a v České republice, důležitou roli hrají také vysoké náklady za dopravu,“ vysvětluje Vladimír Štěpán z konzultační firmy ENA, s. r. o., která se zaměřuje na poradenskou činnost v energetice.

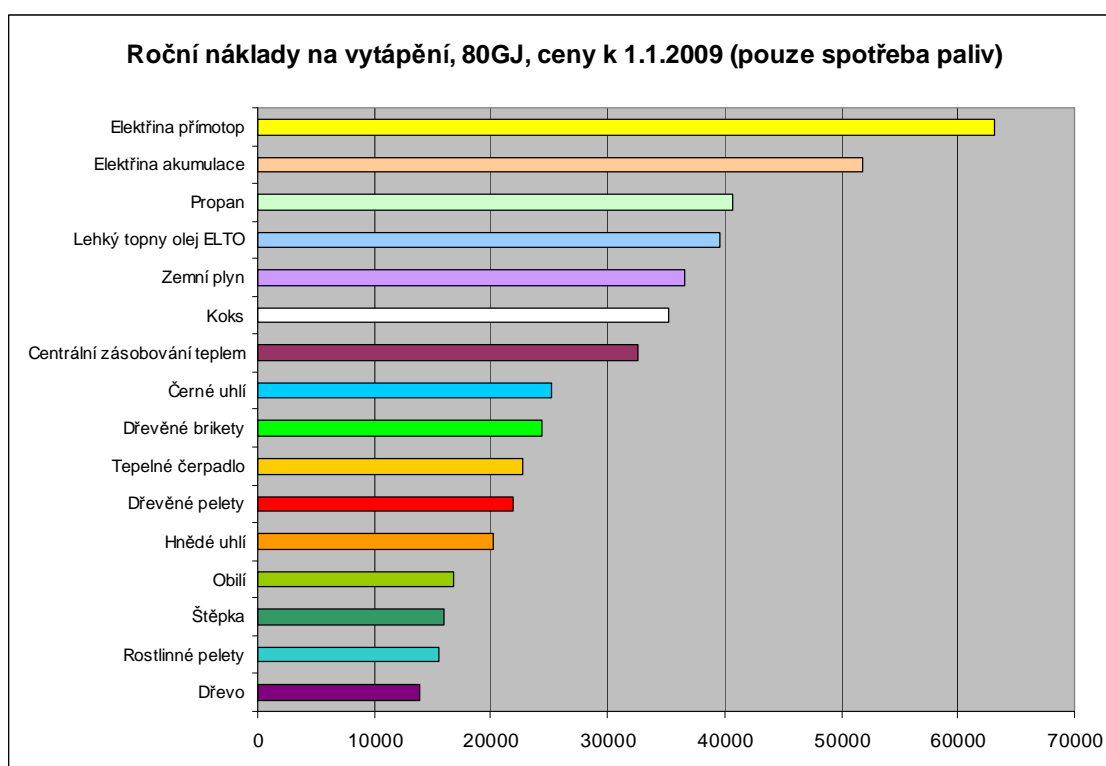
Stejný trend se zřejmě objeví u hnědé uhlí, které se potýká s problémem rychlého vyčerpání zásob. Podle odborníků budou mít teplárny již po roce 2015 problém získat dostatek uhlí. Řešení vidí v prolomení územních limitů v severních Čechách.

5.3 Substituce tuhých paliv za jiná

Pro případnou substituci paliva za jiné je třeba zvážit i jiné faktory, než jenom cenu potencionálního paliva. Celkové náklady totiž mohou významně ovlivnit i jiné faktory. Mezi tyto faktory patří:

- pořizovací a servisní náklady zvolené technologie
- tendence růstu ceny paliva do budoucna

- úspora času spojená s topením snadno dostupných paliv, logistický proces
- nezávislost na distribuční síti při výpadku
- samotná pořizovací cena paliva

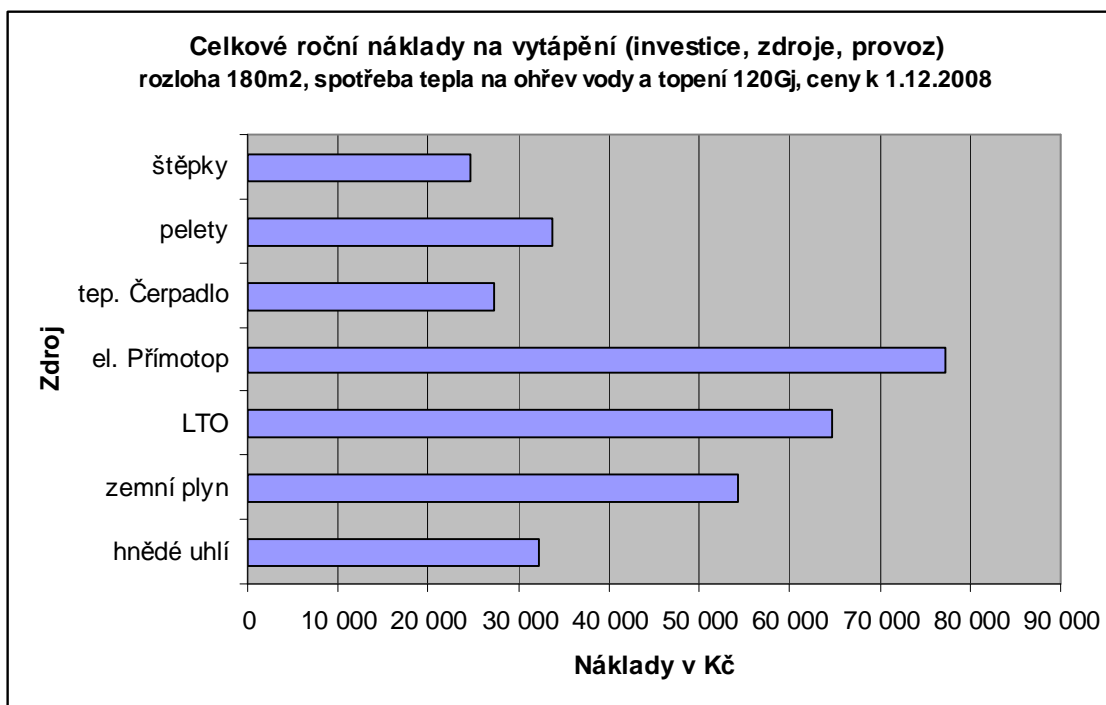
Graf: podklady z TZB-info.cz [13]

Z níže uvedené tabulky a grafu, zpracovaných na základě informací z www.topeninapelety.cz [14], jsou patrné jak ceny paliv, tak i ostatní faktory. Například roční spotřeba v měrné jednotce a z ní vyplývající náklady na případnou kapacitu při skladování a logistické problémy. Nejvyšší míru nákladů tvoří investiční náklady na pořízení zvolené technologie. Všechny tyto faktory je třeba brát při stanovení výhodnosti a návratnosti dané investice.

**Náklady na vytápění objektu o rozloze 180m²
spotřeba tepla na ohřev vody a topení 120Gj, ceny k 1.12.2008**

	Systém 1	Systém 2	Systém 3	Systém 4	Systém 5	Systém 6	Systém 7
Zdroj	hnědé uhlí	zemní plyn	LTO	el. Přímotop	tep. Čerpadlo	pelety	štěpky
Účinnost zařízení v %	55	102	89	98	Ø faktor 3,5	92	93
Roční spotřeba paliva	12121kg	3455 m ³	3210 kg	34014 kWh	9524 kWh	7051kg	10323kg
Cena za jednotku paliva	2,5	13,55	18,5	2,157	2,157	4,2	2
Investiční náklady	132 000	174 500	208 400	87 500	390 500	287 500	687 500
Cena spotřeby	34 603	51 225	62 335	77 160	26 335	32 214	23 246
Provozní náklady	2 600	3 100	2 300		1 000	1 500	1 500
Cena topení za rok v Kč	32 203	54 325	64 635	77 160	27 335	33 714	24 746

Zdroj: www.topeninapelety.cz

5.4 Názor na ekologickou daň z pohledu teplárny

Z tiskového prohlášení ředitele teplárenské společnosti Teplo Bruntál a.s. Ing. Jana Zahálky [15] je možné vyčíst některé zajímavé skutečnosti. „Musím konstatovat, že těmito formulacemi zákon vnáší naprosto jasnou diskriminaci určitých odběratelů tepla,

tj. všech, mimo domácností. Ekologická daň se tak promítne do cen tepla pro školy, nemocnice, úřady a všechny prostory tzv. občanské vybavenosti, jako jsou služby a další. Touto ekologickou daní budou zatíženi i další průmysloví odběratelé, což se samozřejmě zákonitě musí projevit v ceně jejich konečných výrobků.“ uvádí ředitel společnosti.

Zároveň se vyjadřuje, co tyto cenové dopady přinesou jeho společnosti: „Přirozeně se nabízí otázka, co tyto cenové dopady přinesou akciové společnosti TEPLA BRUNTÁL. Odpověď je zcela jednoduchá - nic. Veškeré finanční toky spojené s daněmi, a to i ekologickými, skončí ve státním rozpočtu. V této souvislosti se nabízí další otázka. Proč tvůrci těchto daňových změn nevyužili možnosti daných směrnici ES, a to osvobodit veškerá paliva používaná při vysoce účinných technologiích kombinované výroby elektřiny a tepla od těchto daní tak, jak to činí naši bezprostřední sousedé Slovensko, Polsko, Německo a další.“

Ještě bych rád uvedl komentář konkrétního plátce - firmy Antonín Manda – Autodoprava [16] na ekologičnost a ekonomičnost topením tuhými palivy: „Teplu z hnědého uhlí stojí zhruba 0,50 Kč/kWh. Mnohé to přesvědčilo o tom, že používáním moderních kotlů na spalování uhlí získají levné teplo a zároveň i komfortní užívání. Závěrem lze tedy zkonstatovat, že uhlí rozhodně není zavrženíhodné a lze s ním topit levně a ekologicky.“

5.5 Jak se vyrovnat s růstem cen energií?

Jak už jsem několikrát uvedl, ceny všech energií stále rostou. Ekologická daň na tuhá paliva je jeden z faktorů, který růst ceny v segmentu ekologicky nežádoucích paliv zrychluje. Můžeme však najít i příklady pozitivních důsledků této skutečnosti.

Energetické úspory nákladů na energie bychom měli hledat především v energetických úsporách, pro které je ve většině českých domácností značný prostor. Další možností je potom přechod na provozně levnější a ekologicky šetrnější zdroje vytápění, které

nebudou v rámci ekologické daňové reformy zdaněny. Úspory energie a ekologické vytápění jsou ostatně dva hlavní směry, ke kterým nás chce vláda ekologickou daňovou reformou motivovat.

Nejvíce energií domácnost spotřebuje na vytápění - uvádí se až 80 % celkové spotřeby energií. Současné novostavby – 80 až 150 kWh/m² mají poloviční energetickou náročnost než jaká je na nezateplené cihlové domy – 180 až 250 kWh/m². Stále zde existuje prostor pro úspory. Stačí se podívat na sousední Rakousko a tamní nízkoenergetické domy se spotřebou tepla pod 50kWh/m² nebo dokonce domy pasivní s méně než 15 kWh/m².

V současnosti se, i přes ekologickou daň, topení uhlím stále vyplácí. Nicméně další navýšení daně na uhlí, coby neekologického paliva, se očekává také v dalších fázích ekologické daňové reformy v letech 2010 a 2014. Neekologické vytápění uhlím by se tedy do budoucna mělo přestat vyplácet.

Monika Kašparová [18]

5.6 Prognóza zvýšení cen tuhých paliv

Ekologickou daňovou reformu můžeme rozdělit do 3 fází:

1. fáze EDR 2008 – 2009
2. fáze EDR 2010 – 2013 – zde dojde ke změnám u daní, které byly zavedeny v první fázi reformy. U zvyšování sazeb daní bude brána na zřetel ekologická škodlivost zdrojů. Získané příjmy do státního rozpočtu by měly být, jako v první fázi, využity ke snížení daňového zatížení práce.

3. fáze EDR 2014 – 2017 - tato fáze by měla být připravena do roku 2012 a její realizace by měla být podmíněna zkušenostmi se zavedením předchozích dvou fází.

Prognózu zvýšení cen za hnědé a černé uhlí pro domácnost využívající tuhá paliva k vytápění můžeme shrnout do následující tabulky:

Zvýšení cen v důsledku zavedení EDR vyjádřené relativně k běžným cenám				
Individuální vytápění	2009	2011	2013	2015
Teplo pro domácnosti – hnědé uhlí (Kč/GJ)	37,54%	58,60%	83,38%	105,79%
Teplo pro domácnosti – černé uhlí (Kč/GJ)	20,25%	30,35%	39,60%	47,98%
Teplo pro domácnosti – zemní plyn (Kč/GJ)	4,17%	3,91%	5,54%	7,06%

Zdroj: Beneš [20]

5.7 Příklady dopadů na spotřebitele

Z analýzy publikované Ing. Benešem, PhD. vyčteme zajímavé souhrnné tabulky založené na údajích publikovaných Teplárenským sdružením ČR a odvození dopadů zavedení EDR ve městě a na venkově v Kč/rok.

Zvýšení cen v důsledku zavedení EDR – teplo město				
Individuální vytápění	2009	2011	2013	2015
Teplo pro domácnosti – hnědé uhlí (Kč)	7 862	13 103	19 643	26 183
Teplo pro domácnosti – černé uhlí (Kč)	6 138	9 822	13 505	17 188
Teplo pro domácnosti – zemní plyn (Kč)	1 213	1 213	1 813	2 425
Elektřina pro domácnost (Kč)	4 938	8 199	11 457	15 047

Zdroj: Beneš [20]

Z uvedených tabulek je možné vyčíst, že platby pro individuální vytápění tuhými palivy vzrostou i více než třikrát. Nejvíce budou daňově zatíženy domácnosti používající k vytápění hnědé uhlí.

Zvýšení výdajů domácnosti v důsledku zavedení EDR	2009	2011	2013	2015
Průměr (%)	1,02	1,48	2,04	2,56
Zaměstnanci (%)	0,93	1,35	1,86	2,35
OSVČ (%)	0,87	1,27	1,74	2,19
Zemědělci (%)	0,87	1,30	1,76	2,22
Důchodci (%)	1,48	2,15	2,96	3,73

Zdroj: Beneš [20]

Na základě této tabulky můžeme poukázat na rozdílnost vlivu EDR a tedy odchýlení se od její neutrality. Za zvýšenou pozornost určitě stojí segment důchodců, kteří jsou EDR postiženi nejvíce. Proto je třeba brát v dalších fázích EDR zvýšenou pozornost těmto skupinám, které pro své minimální příjmy a další dispozice, nebudou schopné provádět substituci zatížených paliv.

5.8 Dopad na konkrétní spotřebitele

Provedl jsem průzkum mezi spotřebiteli ve svém okolí a zaměřil jsem se zejména na zodpovězení otázek: Jaká paliva využívá zvolený segment obyvatel, jaká je situace ve městech, jaká je situace obyvatel plánujících své bydlení a jak vypadá celkové povědomí o možných substitutech a ekologické dani.

5.8.1 Situace na vesnici

Do obce Vlkovice, v které se nachází přibližně 30 domácností, byly v roce 2001 ve velkém zaváděny plynové přípojky se všeobecným příslibem výhodnosti plynu oproti doposud užívaným palivům jako je uhlí a dřevo.

V současné době využívá plyn jako zdroj energie 60 % domácností, avšak velmi minimálně. Plyn je pro obyvatele drahý a mnohem levněji vyjde topit dřevem, uhlím či dřevní štěpkou. Obyvatelé využívají zejména výhod plynoucí z vlastnictví a nutné

údržby lesů a bezproblémového skladování paliv. Plynem si tedy pouze přitápí a jiné další alternativy nezvažují.

O zavedení ekologické daně a jejích důsledcích měly povědomí 2 mladé rodiny. Ostatní tuto skutečnost přisuzovali obecnému zdražování cen energií.

5.8.2 Situace ve městě

Obyvatelé měst jsou mnohem více omezováni při výběru substitutů, než obyvatelé vesnic. A to zejména z důvodu logistických, skladovacích a nároků na pohodlí spojené s vytápěním.

Konkrétnější analýza situace dvou domácností na Pražské třídě v centru města přinesla jedno ze zajímavých zjištění. Domácnosti využívají teplo z budějovické teplárny nebo mají zavedeny plynové kotle. Zároveň se ozvaly u obou domácností hlasy, že velká část tepla uniká přes stará okna a nedostatečnou izolaci. V domě jsou však pouze nájemci a pronajímatel nemá v plánu do zateplení objektu investovat. Zvýšené náklady na vytápění hradí jednotliví obyvatelé a nikoli on. Řekl bych, že toto je významný paradox ekonomické daňové reformy.

5.8.3 Situace u novostaveb

Dále jsem oslovil tři mladé rodiny, které již vážně plánují výstavbu domu či dokonce již dům dostavují. Pokusil jsem se v každé domácnosti získat informace o tom, jakou pozornost věnovali otázce výběru paliv a ekologické podobě staveb.

První mladý pár, který již dostavuje dům ve vesnici Vlkovice – 15km od ČB s rozpočtem 3 mil. Kč, uvažoval v počátcích o zavedení tepelného čerpadla. Když se ale s postupným navyšováním výsledné ceny stavby dozvídal o finanční náročnosti počáteční investice, rozhodl se pro topení plynem. Své rozhodnutí zdůvodňoval

pracovním vytížením a snadnosti topení plynem i přes vyšší náklady než topení uhlím či dřevem.

Druhý pár si v současné době nechává zpracovávat projekt stavby, která je situována do vesnice Libnič – 3km od ČB a je rozhodnut k vytápění plynem. Zároveň si nechal vyprojektovat do obývacího pokoje i krb, kterým si hodlá přitápět. Dřevo do něj bude kupovat a krb má zejména z estetických a módních důvodů. Rozhodnutí pro plyn, v porovnání s uhlím či dřevem, bylo zdůvodňováno opět časovou zaneprázdněností.

Třetí rodina, která již bydlí v obci Domanín (5km od Třeboně), je příznivcem moderních technologií. Již při samotné stavbě se snažila zohlednit ekologičnost stavby. Mají nainstalované solární panely pro ohřev vody, s kterými si přes většinu roku s velké části vystačí. V zimě topí dřevem z vlastního lesa. Tato poslední dotazovaná rodina využila služeb Energy Centre České Budějovice. Chválila si možnost konzultace problémů a poskytnutí měření infrakamerou. Pozitiva těchto úsporných možností jsou zmíněné v kapitole 5.5. Jak se vyrovnat s růstem cen energií? a zjištěná fakta ji potvrzují.

Mezi mladými rodinami také nebylo téměř žádné povědomí o zavedení ekologických daní. Tato skutečnost je často schovávána pod názor, že vše se zdražuje a zejména elektřina a energie. Zároveň ani jedna z mnou dotázaných domácností netopí vyloženě uhlím. Musím také podotknout, že všechny dotazované domácnosti jsou minimálně příjmově průměrné v rámci ČR, tudíž jsou ochotny zaplatit za větší pohodlí a upřednostnit například plyn před plnou závislostí na uhlí.

6 Zhodnocení daně z tuhých paliv jako ekologického i fiskálního nástroje

6.1 Situace před reformou

Ekologické daně by měly být rozpočtově neutrální, aby se nezvýšila celková daňová zátěž obyvatel. Tedy zavedení daní například u uhlí by mělo být kompenzováno snížením jiných daní. Ovšem praxe ze zahraničí je jiná – téměř nikde na světě nebylo zavedení těchto plateb daňově neutrální.

Česká koncepce počítá s tím, že výnosy se zahrnou ke snížení povinných plateb sociálního pojištění zaměstnavatelů. Avšak tyto nižší platby ovlivní příjem obyvatel velice obtížně. Ne každý zaměstnavatel bude chtít ušetřené prostředky investovat nějakou formou do zaměstnanců.

Například důchodců se snížení zdanění práce vůbec nedotkne. Naopak jim naroste daňová zátěž. Určitým řešením je kompenzovat tuto skutečnost zvýšením sociálních dávek vybraným skupinám obyvatel.

Procházka [19]

Již v roce 2007 ministr životního prostředí Martin Bursík zaujal stanovisko, že dopad ekologické daňové reformy nebude v první fázi příliš významný. Avšak vytváří určité základy, na něž lze v dalších částech reformy navázat. V ČR je třeba budovat takové mechanismy, které by zvýhodnily zdroje energie s menším dopadem na životní prostředí. Bursík se vyjadřoval ke komplikované a nerovnoměrné dotační politice pro podporu alternativních zdrojů energie.

Z článku je možné vyčíst zajímavý argument, kde generální ředitel společnosti Unipetrol Francois Vleugels varuje, že zvýšení daní týkající se ropných produktů se

příliš nezmění. Daně a poplatky u těchto produktů tvoří až 52 % jejich ceny. Z tohoto tvrzení vyplývá, že je třeba pečlivě sledovat předmět zdanění a všechny možné důsledky v souvislostech.

6.2 Daň jako ekologický nástroj

Asi bychom mohli považovat za jeden z možných startů rozvoje ekonomik průmyslovou revoluci ve Spojeném království v 18. století. James Watt si asi těžko dokázal představit, kam až povedou snahy o úspěšný průmysl jednotlivých zemí - v té době těžko představitelné ekologické dopady.

Národní ekonomiky se prudce rozvíjí od začátku 20 století. A s nimi roste i dluh, který tento rozvoj nechává na přírodě v podobě negativních externalit. V poslední době je možné vysledovat čím dál častěji se objevující názory o jakémisi společném řešení, o propojení aktivit „zelených“ ekologů, politiků, vedení společností, osob z veřejného života a zájmu spotřebitelů.

Tendence k ekologickému myšlení můžeme pozorovat i ve snaze odstranění ekologických škod v hodnotě 115 miliard, které vznikly před rokem 1992. Jistě, v budoucnu by se určitě musel tento problém řešit, nicméně si myslím, že i zastoupení strany zelených ve vládě vypovídá i o tendencích myšlení obyvatelstva.

Ovšem na celý problém je třeba se dívat ze širšího – celosvětového – hlediska. K čemu nám bude ekologické smýšlení a vynakládání obrovských investic do inovací a technologií, když zbytek světa bude produkci škodlivých látek zvyšovat? Je třeba se na tyto problémy dívat v mezinárodním kontextu.

Kjótský protokol, kde se jednotlivé státy zavazují snižovat emise CO², stále neratifikovali největší znečišťovatelé – USA a Čína. Od roku 1990 emise CO² stouply o 30 % a v Číně, Indii a dalších rozvojových zemích neustále stoupá poptávka po energiích. Čína staví dvě středně velké uhelné elektrárny týdně. Z toho plyne

skutečnost, že zbrzdit celosvětové emise bude obtížnější, než omezit CO² ve vyspělých státech.

6.3 Daň jako fiskální nástroj

Makroekonomické analýzy nasvědčují tomu, že při použití výnosu z ekologických daní na snížení zdanění práce, budou národní dopady nepatrné. Zároveň toto tvrzení nelze brát jako bezpředmětné, protože vybrané skupiny obyvatel mohou být, bez kompenzace sociálními dávkami, zasaženy reformou výrazněji než průměr. Zároveň plošné sociální dávky pro vybrané skupiny obyvatel lze velmi obtížně aplikovat. Z toho plyne, že tato neutralita je v hospodářství obtížně realizovatelná.

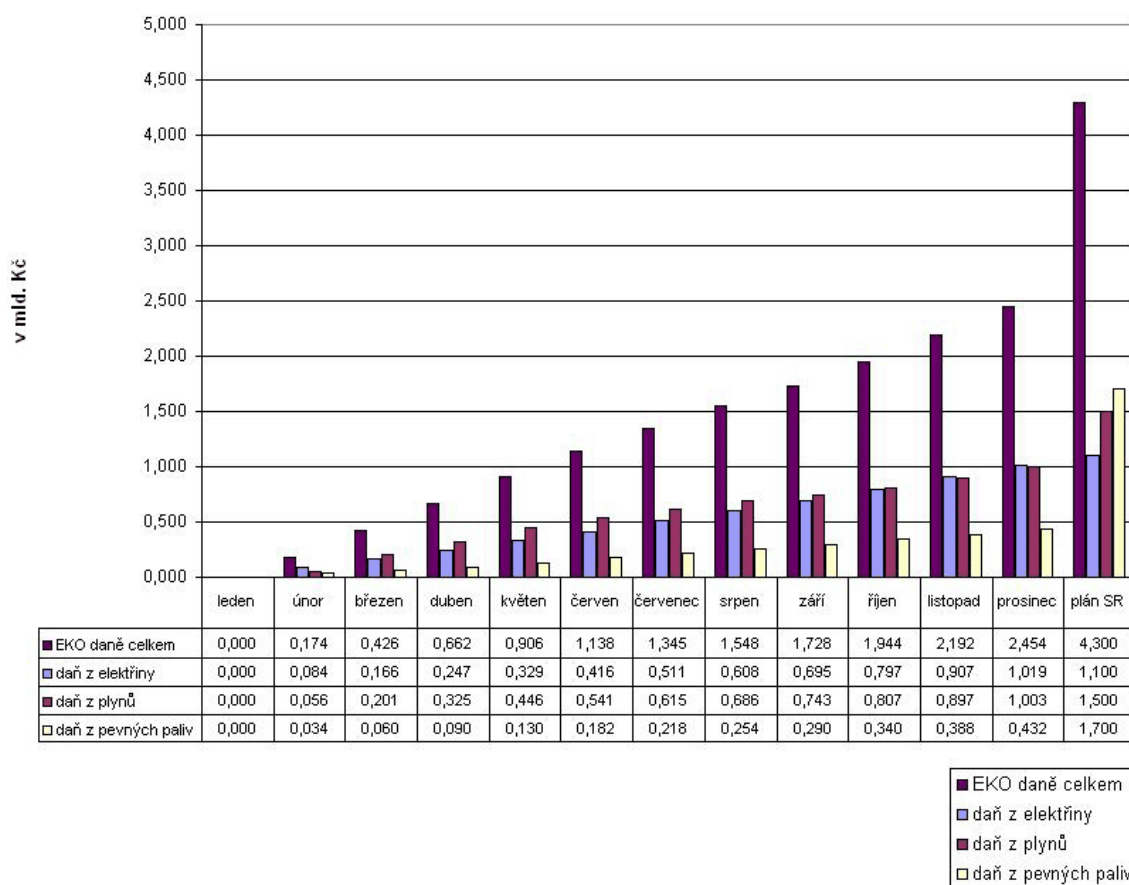
Pokud se na daň podíváme teoretickým pohledem a z hlediska jejího přínosu do státního rozpočtu, tak v případě, že bude dodržen princip výnosové neutrality, bude vliv na státní rozpočet nulový. Dle mého názoru, případné kompenzace ekologických daní jsou těžko měřitelné a porovnatelné a bude k nim docházet s určitým odstupem od zavedení ekologických daní.

Pan Přemysl Rund [21] z Generálního ředitelství cel mi poskytl souhrnné informace za rok 2008. Z tabulky jsou patrné údaje o inkasované dani, předepsané dani, nedoplatcích a paliv osvobozených od daně.

Produkce černého uhlí KN 2701	12,9 mil. tun
Produkce černého uhlí KN 2702	48,9 mil. tun
Produkce koksu KN 2704	3,3 mil. tun
Celkový objem dovozu pevných paliv za rok 2008	7,7 mil. tun
Celkový objem vývozu pevných paliv za rok 2008	17,9 mil. tun
Celkové inkaso daně z pevných paliv za rok 2008	431,6 mil. Kč
Předpokládaná výše inkasa	1,7 mld. Kč
Celková výše nedoplatků na dani z pevných paliv	2,5 mil. Kč
Úhrnné množství pevných paliv osvobozených od daně:	
Černé uhlí	404,8 tis. tun
Hnědé uhlí	1,3 mil. tun
Koks	73 tis. tun

Výrazný rozdíl mezi plánovaným a skutečným inkasem daně vysvětlil pan ředitel celního ředitelství Miroslav Rohrbach [23] takto: „Výsledky příjmů z ekologických daní ukazují, že nastavení předpokladu výběru z těchto daní ve výši 4,3 mld. Kč bylo zřejmě příliš optimistické. Teprve v roce 2009 se také projeví skutečný potenciál těchto daní, neboť již u všech produktů dodávaných potrubím a vedením (a lze předpokládat i u pevných paliv) bude vznikat povinnost daň priznat a zaplatit.“

Příjmy z ekologických daní v porovnání s předpokladem pro rok 2008

Závěr

Ekologické daně by měly vést zejména k odpovídající reakci spotřebitele na zvýšenou cenu tuhých paliv. Spotřebitel (domácnosti či firmy) jsou pak nuceni vyhledávat substituty, mezi jejichž znaky by měla patřit ekologická šetrnost a energetická efektivnost.

Došel jsem k závěrům, že každý takovýto zásah do trhu může mít i nechtěné dopady na spotřebitele. Například, že lidé z důvodu zvyšujících se cen energií a ekonomické krize, omezují své výdaje a ekologie bývá často až na druhém místě. Stále se domácnostem vyplatí používat tuhá paliva i přes to, že cena hnědého uhlí ořech se za poslední čtyři roky zdvojnásobila.

Z poptávky spotřebitele se pak bude formovat odpovídající nabídka trhu.

Jednotliví plátcí daně měli se zavedením daně minimální problémy a náklady. Zároveň pozorují trend snižující se poptávky po tuhých palivech, který je však dlouhodobý a nepřipisují ho tedy ekologické dani. Zároveň plátcí daň plně zahrnují do konečné ceny a nese ji tak konečný spotřebitel. Daň se ukryla pod dlouhodobý trend zvyšování cen paliv, který momentálně z důvodu ekonomické krize zpomalil.

Ekologické daně můžeme považovat za nástroj s dobrou a jistě přínosnou myšlenkou. Je však třeba pečlivě hlídat skutečné dopady na daňovou základnu a snažit se dodržet základní principy reformy - neutralitu. Tedy aby daňové zatížení zdrojů způsobujících emise vedlo ke snížení jiného daňového zatížení obyvatel. Absolutní výnosová neutralita se však ve skutečném hospodářství jeví jako nereálná.

Summary

My thesis views solid fuel tax both from the taxpayer and the consumer's point of view, namely by analysing the impact of this newly introduced solid fuel tax on taxpayers and expenses arising for them thereof. It also analyses this impact on the part of consumers and consequences of the induced tax burden on fuels and price changes for them.

The first three chapters explain the general principles of ecological taxes, their types, structure, tax techniques and their aim. They also describe these taxes in the European Union and explain the tax reform, the harmonization process and harmonization of rates. The third part is mainly based on the Czech law and basic terms associated with solid fuel tax are defined there.

Impacts on a concrete taxpayer are characterized in the fourth part. This chapter begins with general facts and finishes with an explanation of a concrete taxpayer's situation. It also explains the reduced demand for coal, substitution of fuels by end consumers, expenses on the part of taxpayers associated with the implementation of fuels and the consequences of implementation of this tax. The chapter also contains graphs and tables showing long-term indicators.

The fifth chapter provides analysis of impact on end consumers. The chapter is again introduced with several real-life examples and finishes with a concrete analysis. The analysis shows the situation of consumers in a village, in a town and in new buildings.

I assess the tax from the point of view of its benefit for the state budget and as an ecological tool in the sixth and final chapter. This part contains information about the amount of planned incomes and incomes actually collected through the tax per 2008.

Prameny a použitá literatura:

[1] Kubátová K.: Daňová teorie a politika, vydání čtvrté, aktualizované, Praha: nakladatelství ASPI, a. s. 2006, 280 s.

[2] Nerudová D.: Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie, Praha: nakladatelství ASPI, a. s., 2008, 260 s.

[3] Marková H.: Daňové zákony 2008, úplná znění platná k 1.1.2008. Praha: GRADA PUBLISHING, a. s., 2008, 208 s.

[4] Hospodářská komora ČR – www.komora.cz, Akční plán pro biomasu pro ČR na období 2009 – 2011, Tisková zpráva z 2007/ 03-12-2007

[5] Vupek – Economy s.r.o. – Hlavní poznatky z řešených projektů: Nový jaderný zdroj pro energetiku ČR (2004 – 2008), www.vupek.cz

[6] Czech Coal – Roční zpráva skupiny Czech Coal: Hospodaření a udržitelný rozvoj v roce 2007, <http://www.czechcoal.cz/cs/ur/zprava/2007cz/index.html>

[7] Karel Murtinger – Okénko Nazeleno: Čím budeme topit v roce 2020?, <http://www.nazeleno.cz>

[8] Petr Bukač – Měsíc.cz – Ceny tepla rostou: Je možné ušetřit?, <http://www.mesec.cz/clanky/ceny-tepla-rostou-je-mozne-usetrit>

[9] Silvie Králová – Lidové noviny – Daň se projeví až v roce 2009, 23. 9. 2008

[10] Ing. Jiří Študent – České ekologické manažerské centrum, Výsledek průzkumu názorů občanů na EDR

[11] Jan Procházka – Cyrrus, rozhovor pro Český rozhlas Radiožurnál, 4.1.2007

- [12] Jitka Trnková – Lidové noviny, Podraží elektřina i teplo, 29.12.2008
- [13] TZB-info – TZB-info.cz, podklady čerpány k 20. 2. 2009
- [14] www.topeninapelety.cz – Kalkulátor nákladů topení na pelety k 20. 2. 2009
- [15] Ing. Záhalka Jan, Teplo Bruntál a.s., www.teplobr.cz/clanek/danova-reforma-a-jeji-dopady-na-teplarenstvi
- [16] Antonín Manda - Autodoprava, Topení s uhlím se stále vyplatí, 25. 11. 2008, <http://jiho.ceskestavby.cz/clanky/autodoprava/uhli-doprava-zdarma-topiva-5245.html>
- [17] Monika Kašparová – Energetika.cz, Ekologická daň: Jak snížit náklady na vytápění, 27. 6. 2007, <http://www.energetika.cz/index.php?id=71&cl=325>
- [18] Česká plynárenská unie – www.cpu.cz
- [19] Ing. Jan Procházka – Daňová reforma 2007: Ekologická daň s J. Procházkou z Cyrrus, článek z financninoviny.cz
- [20] Ing. Martin Beneš, PhD. a kolektiv – Analýza koncepce ekologické daňové reformy, 2006
- [21] kpt. Ing. Přemysl Rund , Generální ředitelství cel, Odbor spotřebních daní
- [22] Český statistický úřad, www.czso.cz
- [23] plk. Mgr. Miroslav Rohrbach, ředitel celního ředitelství České Budějovice